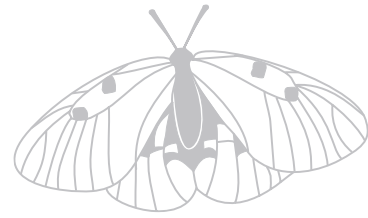

gullvivefjäril

Hamearis lucinaRödlista
2010Livskraftig
LCNära hotad
NTSårbar
VUStarkt hotad
ENAkut hotad
CRNationellt utdöd
REKunskapsbrist
DD

Gullvivefjärilen förekommer i gläntrik ädellövskog och hasseldungar i sydöstra Sverige. Arten har varit på stark tillbakagång under de senaste tio åren.

Livsmiljö och ekologi

Gullvivefjäril påträffas i lövskogstrakter med övervägande ädellövskog och här främst i buskmarker i f.d. hagar eller i måttligt betade betesmarker med värdväxten gullviva (*Primula veris*). Fjärilarna flyger normalt från slutet av maj till mitten av juni, ungefär samtidigt inom hela utbredningsområdet i Sverige. Vårar med tidiga sommartemperaturer som 2007 kan den dock kläcka redan i början av maj. Populationerna består ofta av få individer. Hanarna håller revir och inväntar förbiflygande honor. Hanarna väljer en bra utsiktspunkt och försvarar sitt revir mot andra hanar och mot andra inkräktande fjärilar och insekter. Reviren återfinns ofta i små soliga gläntor som kan vara trängre passager längs stigar eller körspår genom buskmark eller gles skog. Gullvivefjärilen söker sig inte aktivt till blomrikare marker utan håller tillgodo med blommande buskar eller glest stående ängsblommor. Honan väljer sina äggläggningsplatser väl och lägger små grupper av ägg (2–4 st) på väl utvuxna blad av gullviva

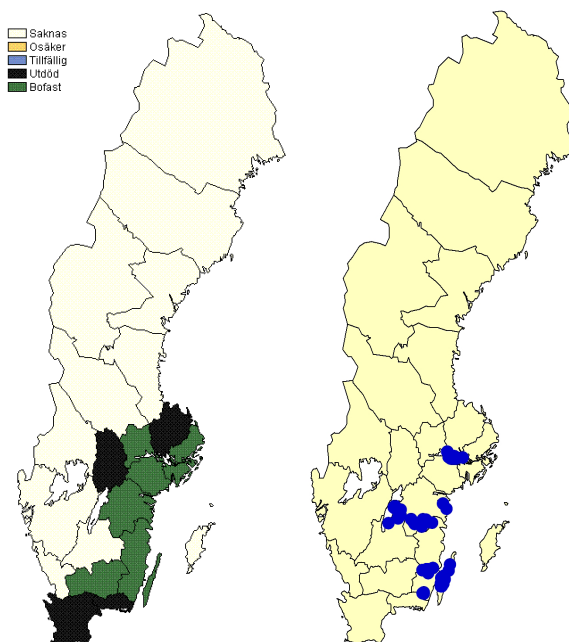
i miljöer som endast i begränsad omfattning exponeras för soluppvärmning. Äggen kläcks efter 10–20 dagar och förpuppningen sker i juli till augusti i skrymslen på markytan. Puppen övervintrar och fjärilen kläcks sedan påföljande vår.

Utseende

Gullvivefjärilen mäter 25–29 mm mellan vingspetsarna. Hanen och honan är lika, men honan har något mer avrundade vingspetsar. Ovansidan är mörkbrun med många små ljusbrungula, kantiga fläckar. I ytterkanten har de ljusa fläckarna en mörk kärna. Bakvingens undersida är brungul med två breda band med vita fläckar och en rad med svarta trekantiga utkantsfläckar. Arten kan knappast förväxlas med någon annan art även om den påminner om nätfjärilsarterna i släktet *Melitaea*.

Utbredning

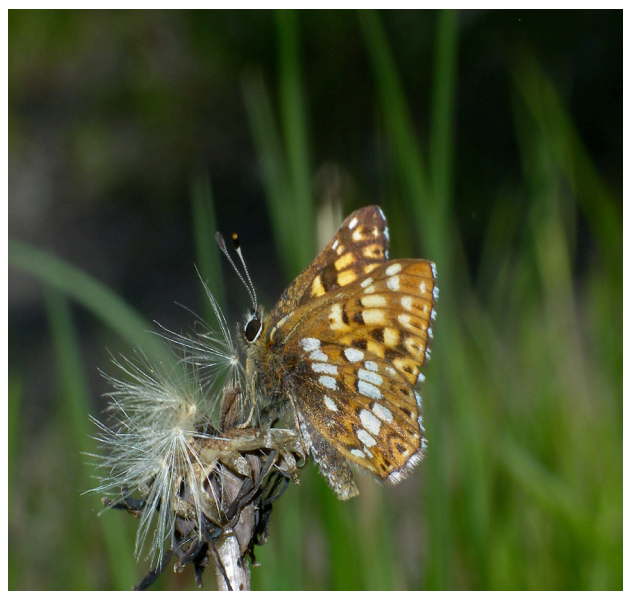
Gullvivefjärilen har ett sydöstligt utbredningsområde i Sverige och finns bara från Skåne till Mälardalen, men inte på Gotland. Nordgränsen verkar sammanfalla med områden med varmare sommarnätter, på Hjälmarens och Mälarens öar. Arten undviker det kallare kustbandet. Idag är artens starkaste fästen Östergötland, sydöstra Småland och Öland. Arten har aldrig påträffats i Finland eller Norge och anses utdöd i Danmark. Den svenska förekomsten är därför helt isolerad från övriga Europa. Flertalet tidigare livsmiljöer på fastlandet har gått förlorade under 1900-talet genom plantering av gran eller genom alltför intensivt bete och för kraftiga buskröjningar av bl.a. hassel. Den kraftiga fragmenteringen av gynnsamma habitat och isoleringen av kvarvarande populationer är ett allvarligt hot. Även på Öland, som har mer ädellövskog än någon annan landsända, minskar arten idag.

Fynd från 2000-2010

Inventeringsmetod

Räkna antalet flygande individer under artens mest aktiva flygperiod (peak), dvs försök att optimera besöket så att så många individer som möjligt är aktiva. Hanarna kläcker i regel ett par dagar-1 vecka före honorna. Några dagar efter honorna har kläckts räknar man med att det största antalet individer är aktiva. Som grovt mått kan man alltså starta ca 10 dagar efter det att de första individerna har kläckts i fält. De allra flesta fjärilar flyger som mest mitt på dagen under soliga och varma dagar under sommaren. För att få ett mått på antalet individer är det lämpligt om man gör en punkt- eller linjetaxering. Man räknar då antalet individer man ser av arten per rutt eller punkt under ett visst tidsintervall (max 45 min). Man vandrar i lugn takt där man tror att arten kommer att flyga och alla individer som ses räknas. Det viktiga är att man försöker gå ungefär samma rutt år från år och att man tar lika lång tid på sig. För att vara säkra på artbestämningen kan arten behöva fångas in med en s.k. lufthåv som ofta har en ringdiameter på 30-50 cm.

Gullvivefjäril påträffas i lövskogstrakter med övervägande ädellövskog och då främst i buskmarker med värdväxten gullviva *Primula veris*.

Foto: Jan Andersson

Referenser

Artfaktblad, [gullvivefjäril](#), ArtDatabanken, SLU 2010-01-19
Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Dagfjärilar. Hesperiiidae – Nymphalidae. 2005. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Allmän information om Faunaväkteri

Syftet med faunaväkteri är att få kunskap om våra vilda djurs tillstånd, främst hotade arter. Genom att följa en population från år till år kan trender upptäckas och hot kan uppmärksammas. Därigenom underlättas arbetet med att bevara arterna. Förutom årlig övervakning av kända populationer innefattar faunaväkteri även återbesök av äldre fyndplatser och eftersök av nya populationer. All väkteriverksamhet sammanställs och tillgängliggörs i Artportalen och kan därmed användas inom naturvård och miljöövervakning. Verksamheten är ideell men samordnas av ArtDatabanken och Sveriges entomologiska förening.

Bli faunavaktare!

Alla är välkomna att bli faunavaktare. Du behöver inte vara expert, ett naturintresse räcker. Välj din art på artportalen.se där du får mer information om hur du blir faunavaktare.

Kontakt: asa.hedin@slu.se www.slu.se/artdatabanken www.artportalen.se www.sef.nu